

Ailelerin Çocuklarının Sosyal Becerilerini Desteklemeye Yönelik Hazırlanmış “Çocukça” Televizyon Programı Hakkındaki Görüşlerinin İncelenmesi*

Investigations on the Views of The "Çocukça" Television Program Prepared to Support the Social Skills of Children

Şehnaz CEYLAN¹, Özlem GÖZÜN KAHRAMAN², Musa AK³

Abstract

"Cocukca" television program was prepared for the families to support the social skills of their children and the opinions of the families about the program were examined. In the research, interview method from the Qualitative research methods was used. The mothers who watched "Cocukca" television program for 8 weeks constituted the study group. The program was prepared under the guidance of 26 students receiving the "Child and Television Programs" course included in the Child development 3rd class program and the academic member executing the course. The program was completed within approximately 6 months. "Cocukca" television program was broadcasted as 8 episodes for 30 minutes once a week in Karabük University 3 Nisan TV in 2016 and Karabük BRT TV in 2017. The questions for the content of the program, which had been previously prepared, were applied by one on one interview. Afterwards, the answers of the families were examined and tabulated. When the results related to the opinions of the mothers for the content of "Cocukca" program were examined, whereas all of the mothers stated that they appreciate the book introduction for the family and the child, the majority of the mothers expressed that they appreciate the expert opinion, subject-related song, small talents, toy introduction and child-family interviews. When the results of the general evaluation of the mothers regarding "Cocukca" program were examined, it is seen that the mothers appreciate "Çocukca" program and it meets their expectations in terms of the child development and education.

Key Words: Television program, child, family education

Öz

Ailelerin çocuklarının sosyal becerilerini desteklemeye yönelik “Çocukça” televizyon programı hazırlanmış ve ailelerin program hakkındaki görüşleri incelenmiştir. Araştırmada, nitel araştırma yöntemlerinden görüşme tekniği kullanılmıştır. “Çocukça” televizyon programını 8 hafta boyunca izleyen anneler çalışma grubunu oluşturmuştur. Program, Çocuk Gelişimi bölümü 3. sınıfta yer alan “Çocuk ve Televizyon Programları” dersini alan 26 öğrenci ve dersi yürüten öğretim üyesi rehberliğinde hazırlanmıştır. “Çocukça” televizyon programı 2016 yılında Karabük Üniversitesi 3 Nisan TV’de ve 2017 yılında Karabük BRT TV’de haftada bir 30 dakika 8 bölüm olarak yayınlanmıştır. Daha önce hazırlanmış programın içeriğine yönelik sorular birebir görüşme yoluyla uygulanmıştır. Daha sonra, ailelerin cevapları incelenerek tablo haline dönüştürülmüştür. Annelerin “Çocukça” programının içeriğine yönelik görüşleriyle ilgili sonuçlar incelendiğinde, annelerin hepsi aileye ve çocuğa yönelik kitap tanıtımını beğendiklerini belirtirken, büyük bir çoğunluğu da sırasıyla uzman görüşü, konuyla ilgili şarkı, minik yetenekler, oyuncak tanıtımı ve çocuk-aile röportajlarını beğendiklerini ifade etmişlerdir. Annelerin “Çocukça” programına ilişkin genel değerlendirme sonuçları incelendiğinde, annelerin çocukça programını beğendikleri, çocuk gelişimi ve eğitimi açısından beklentilerini karşıladığını göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Televizyon programı, çocuk, aile eğitimi

* Bu çalışma Karabük Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Projeler Birimi (BAP) tarafından desteklenmiştir

¹Doç. Dr. , Karabük Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Gelişimi Anabilim Dalı, Türkiye, sehnazc@gmail.com

²Dr. Öğr. Üye., Karabük Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Gelişimi Anabilim Dalı, Türkiye, ozlem_gozun@hotmail.com

³Öğr. Gör., Karabük Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Safranbolu Meslek Yüksekokulu, Radyo Televizyon Programcılığı, Türkiye, musaak@karabuk.edu.tr

Giriş

Televizyon; insanların bilgiye ulaşabilmesini kolaylaştırmış, kitlesel iletişimde yeni bir dönem açmıştır. Ancak, televizyon görsel ve işitsel duyulara yönelik etkili ve ilgi duyulan bir kitle iletişim aracı olması nedeniyle olumlu hizmetlerinin yanı sıra iyi değerlendirilmediğinde, olumsuz sonuçlara da neden olmakta, çocuk ve ergenlerin beden ve ruh sağlığı için ciddi sorunlar oluşturmaktadır (Thakkar vd., 2006). Televizyon çocukların yaşamı üzerinde oldukça güçlü bir etkiye sahiptir. Bir Türk çocuğu zamanının büyük çoğunluğunu ebeveynleriyle etkileşim kurmak yerine televizyon izleyerek geçirmektedir (Kaya Balkan, 2011). Amerika Birleşik Devletleri'nde yapılan araştırmalar çocukların uyumak dışında en çok yaptıkları etkinliğin televizyon izlemek olduğunu göstermektedir (Zolten ve Long, 2006). TÜİK'in zaman kullanımı değerlendirdiği 2014-2015 çalışmasında 10 ve daha yukarı yaştaki bireylerin en fazla yaptıkları faaliyetlerin %94,6 ile televizyon izlemek olduğu belirlenmiştir. Televizyon yoluyla çocuklar; paylaşma, işbirliği ve davranış modellerini algılama gibi olumlu sosyal davranış boyutlarının geliştirilmesine yönelik mesajlar alabildikleri gibi, zararlı mesajları da kolayca alabilmektedirler (Yalçın vd., 2002). Gerek ülkemizde gerek dünyada yapılan araştırmalar özellikle çocukların televizyon izleme sıklığı ve alışkanlığının kişiliklerinin oluşması ve başarısında önemli rol oynadığını göstermektedir (Karadoğan Doruk ve Akım, 2008). Çocuk gelişimi ve eğitimi ruh sağlığı uzmanları küçük yaşlardan itibaren televizyonun çocuklar üzerinde obezite, saldırganlık, uyku düzensizliği gibi olumsuz etkilerinin olduğunu altını çizmektedir (Kılıç, 2017). Belviranlı ve arkadaşlarının (2008) çalışmasında da annelerin ve çocukların TV izleme süresi ortalama 2-3 saat olduğu, annelerin TV izleme süresiyle çocukların TV izleme süresi pozitif ilişkili olduğunu bulmuşlardır. Altınkılıç ve Özkan (2014), çocukların çoğunluğunun iki saat ve üzerinde televizyon izlediği, günde iki saatten fazla televizyon izleyen çocuklarda sağlık sorunu yaşama oranının (%69.3), günde bir saat televizyon izleyen çocuklara (%36) göre daha yüksek olduğu, çocukların daha çok göz ve uyku sağlığı ile ilgili sorunlar yaşadıkları, annelerin çocukların televizyon izlemeleri konusunda davranış puanlarının tutum puanlarından düşük olduğu, konu hakkında bilgileri olmasına rağmen, davranış olarak yeterince uygulamada bulunmadıkları, annelerin eğitim düzeyinin, aile tipinin, sahip olduğu çocuk sayısının, çalışma ve ekonomik durumunun, çocukların televizyon izleme alışkanlıkları üzerinde önemli bir etken olduğu belirlenmiştir.

Küçük Çocukların Eğitimi Ulusal Derneği (NAEYC), *Doğumdan 8 Yaşına Kadar Çocuklara Hizmet Eden Erken Çocukluk Dönemi Programlarında Araç Olarak Teknoloji ve İnteraktif Medya* isimli açıklamalarında, küçük çocuklara ait programlarda etkinliklerin dengeli olmasını ve çocukların etrafındaki dünya ile ilişkilerinde aktif, uygulamalı, yaratıcı ve özgün katılımı artırmak ve desteklemek için, teknoloji ve interaktif medyanın çocuklarda amaçlı olarak kullanıldığında değerli araçlar olabileceğini vurgulamıştır (Crawford ve Weber, 2017).

Televizyonun obezite ve şiddet gibi olumsuz sonuçlarının olabileceği gibi kontrollü, etkili, şiddet içermeyen TV programlarıyla birlikte televizyonun çocuk için olumlu etkilerinden de söz edilebilir. Yapılan çalışmalarda eğitici televizyon programlarını takip eden çocukların matematik testlerinde daha başarılı olabildikleri görülmüştür (Dalbesio-Johnholtz, 2007). Eğitici televizyon programları, sosyal becerileri kazandırmak, akademiye yönlendirmek, bazı derslerini öğretmek gibi hedefler

doğrultusunda planlanmış programlardır. Bu programlar çocuğun gelişimine önemli olumlu katkılar sağlayabilmektedir (Kirkorian vd., 2008).

Televizyonda çocuk programlarının hazırlanması zor ve hedef kitlesi spesifik olan programlardır. Bu nedenle önemli bir bilgi birikimi gerektirir. Televizyonda çocuk programlarının içerik ve süreleri arttırılmakla kalmamış ayrıca geçtiğimiz son 10 yıl içerisinde dünyanın tüm sanayi ülkelerinde başlı başına çocuk televizyon kanalları da oluşturulmuştur. Her programda olduğu gibi çocuk programları çocuk gelişimi konusunda uzman kişilerin danışmanlığında gerçekleştirilmelidir. Uzmanlar özellikle okul öncesi çağıdaki çocuklara hazırlanan programların canlı, hareketli ve eğlenceli çocuğun kendi yaşam dünyasıyla da ilişkili olmasını önermektedirler. Anaokulu çocukları için kısa ve basit hikayeler, oyun ve eğlendirici yönleri bol bölümler veya bilgiyi zevk, keyif ve mizah ile aktaran programlar uygundur (Ergeç, 2008). Ülkemizde özellikle okul öncesi dönem çocukları için hazırlanmış eğitici programlardan “Benimle Oynar Mısın?” ve “Susam Sokağı” gibi programların iletişim, işbirliği, saygı ve sevgi, kendine güven, başkalarını ve farklı olanları kabullenme ve onlara saygı gösterme gibi sosyal ve duygusal öğeler örtük ya da açık ve eğlenceli bir şekilde işlenmiştir. Bu açıdan gerçek dünyadan kopmadan düş gücünü zenginleştirebilecekleri, hakkında konuşabilecekleri, tartışabilecekleri programlar sunarak, bilişsel, dil ve sosyal-duygusal açıdan gelişim sürecini destekleyen programlar hazırlanabilir.

Yapılan araştırmalar göz önünde bulundurulduğunda televizyon programlarının olumsuz etkilerinin yanı sıra olumlu katkıları da bulunmaktadır. Yapılan televizyon programlarının niteliği ve etkililiği bu noktada belirleyici rol oynamaktadır. Eğitici televizyon programlarının çocuğun ve ailelerin üzerinde olumlu katkıları olduğu düşünüldüğünde ailelere ve çocuklara yönelik eğitici bir televizyon programının yapılmasının, hem ailelerin çocuk gelişimi konusunda bilgi edinebilmeleri hem de çocukların kendinden bir şeyler bulacakları eğitim programıyla birlikte gelişimlerinin desteklenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda; ailelerin çocuklarının sosyal becerilerini desteklemeye yönelik “Çocukça” televizyon programı hazırlanmış ve ailelerin program hakkındaki görüşleri incelenmiştir.

Materyal ve Yöntem

Bu bölümde araştırma modeline, çalışma grubuna, verilerin analizine ve işlem sürecine yer verilmiştir.

Araştırma Modeli

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden görüşme tekniği kullanılmıştır. Görüşme, araştırmaya katılan bireylerin belli bir konuda duygu ve düşüncelerini anlatma etkinliği olarak tanımlanmaktadır. Görüşmenin temel amacı bireyin iç dünyasına girerek onun bakış açısını anlamaya çalışmaktır. Görüşme yoluyla araştırılan konu hakkında bireyin deneyimleri, tutumları, düşünceleri, niyetleri, yorumları, zihinsel algıları ve tepkileri gibi gözlenemeyen bilgilere ulaşılması umut edilir. Yapılandırılmış, yarı yapılandırılmış, yapılandırılmamış ve odak grup görüşmesi şeklinde farklı görüşme teknikleri vardır (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Bu çalışmada yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır.

Çalışma Grubu

“Çocukça” televizyon programını 8 hafta boyunca izleyen 51 anne çalışma grubunu oluşturmuştur. Daha önce hazırlanmış programın içeriğine yönelik sorular yüz yüze görüşme yoluyla uygulanmıştır. Görüşme yapılan annelere sırasıyla K1’den K51’e kadar kodlar verilmiştir. Bu bilgiler temsili olarak seçilmiş aile ve çocuk ifadeleriyle desteklenmiştir. Çalışmaya katılan annelerin demografik bilgileri incelendiğinde; annelerin çoğunluğunun 26-39 yaş grubunda olduğu, 20 annenin lise mezunu, 11 annenin ilkokul mezunu ve 10 annenin de ortaokul, 10 annenin de üniversite mezunu olduğu görülmüştür. Annelerin büyük çoğunluğu çalışmamaktadır.

Verilerin Analizi

Verilerin çözümlenmesinde betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Betimsel analiz, çeşitli veri toplama teknikleri ile elde edilmiş verilerin daha önceden belirlenmiş temalara göre özetlenmesi ve yorumlanmasını içeren bir nitel veri analiz türüdür. Bu analiz türünde araştırmacı görüştüğü ya da gözlemiş olduğu bireylerin görüşlerini çarpıcı bir biçimde yansıtılabilmek amacıyla doğrudan alıntılara sık sık yer verebilmektedir (Özdemir, 2010). Araştırmacılar, görüşmeleri ses kayıt cihazı ile kaydetmişlerdir. Görüşmeler tamamlandıktan sonra, ses kayıtlarının yazıya döküm işlemi gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerin dökümleri yapılırken her konuşma duyulduğu şekliyle, hiçbir düzeltme yapılmadan sırasıyla yapılmıştır. Araştırmacılar, bu çerçevede dökümü yapılan verilerin içindeki bilgileri sistematik olarak kodlamıştır. Burada temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Bunun için, temel olarak birbirine benzeyen veriler belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirilmiştir. Daha sonra ailelerin cevapları incelenerek tablo haline dönüştürülmüştür.

İşlem Süreci

Program; çocuk gelişimi 3. sınıf programında yer alan “Çocuk ve Televizyon Programları” dersini alan 26 öğrenci ve dersi yürüten öğretim üyesi rehberliğinde hazırlanmıştır. Programın hazırlanmasındaki tüm süreçlerde öğrenciler yer almıştır. Program yaklaşık 6 ayda tamamlanmıştır. Her bölüm için hazırlanan müzikler alan uzman kişiler tarafından düzenlenmiştir. “Çocukça” televizyon programı 2016 yılında Karabük Üniversitesi 3 Nisan TV’de ve 2017 yılında Karabük BRT TV’de haftada bir 30 dakika 8 bölüm olarak yayınlanmıştır.

Programın içeriği;

1. Skeç hakkında çocuk ve aile görüşleri (5 dk)
2. Uzman Görüşü (10 dk)
3. Bebeğimizle oynayalım (5 dk)
4. Aile ve çocuğa yönelik kitap tanıtımı (5 dk)
5. Minik Yetenekler (5 dk)

Konular çocukta sosyal becerilerin gelişimine yönelik planlanmış olup, Tablo 1’de haftalara göre dağılımı yer almaktadır.

Tablo 1. Haftalık konu dağılımı

1. Hafta	İletişim Becerileri
2. Hafta	Duyguları yönetme
3. Hafta	Problem çözme
4. Hafta	Arkadaşlık becerileri
5. Hafta	İşbirliği yapma
6. Hafta	Nezaket kuralları
7. Hafta	Yardımlaşma
8. Hafta	Haklarını koruyabilme

Tablo 1’de “Çocukça” televizyon programının içeriğinde sosyal becerileri desteklemeye yönelik; iletişim becerileri, duyguları yönetme, problem çözme, arkadaşlık becerileri, işbirliği yapma, nezaket kuralları, yardımlaşma, haklarını koruyabilme konularına yer verilmiştir.

İletişim Becerileri konusunun ele alındığı ilk haftanın program akışı örnek olarak aşağıda verilmiştir:

Birinci Bölüm (İletişim Becerileri)

1.Çocuklarla Röportaj: Bu bölümde çocuklara “Arkadaşlarıyla neler yapmaktan hoşlanırsın? Aranızda bir problem çıktığında nasıl çözüm bulursunuz?” şeklinde sorular sorularak arkadaşlık ilişkileri ve iletişim becerileri hakkında bilgiler alınmıştır.

2. Ailelerle Röportaj: “Çocuğunuzla iletişiminiz nasıl? İletişim problemi yaşıyor musunuz? En çok hangi konularda zorlanıyorsunuz?” şeklinde bir giriş yapılmıştır. Önce olumsuz skeç izletilerek görüşleri alınmış daha sonra olumlu skeç izletilmiştir.

3.Skeç: Öğrencilerin rol aldığı skeç olumsuz ve olumlu olmak üzere iki şekilde çekilmiştir.

Olumsuz Skeç: “Bir iletişim problemi olan çocuğu dinlememe” ile ilgilidir.

Olumlu Skeç: “Çocuğu aktif dinleme” ile ilgilidir.

4.Uzman Görüşü: Ailelerin yaşadığı iletişim problemleri ve çözüm önerileri ile ilgili “Çocuk Gelişimi Uzmanı Elif Korkmaz” ile röportaj yapılmıştır.

5.Oyuncak Tanıtımı: Ailelerin çocuklarıyla birlikte oynayabilecekleri ve kendilerinin de yapabilecekleri “Duyu gelişimini destekleyici sandalye” tanıtılmıştır.

6.Kitap Tanıtımları: “Aile ve Çocuk” olmak üzere iki kitap önerisi verilmiştir.

Aile: Leyla Navaro’nun yazdığı “Gerçekten Beni Duyuyor Musun?” kitabının içeriği, konuları ve ailelere neden okumalarını gerektiği hakkında bilgiler verilmiştir.

Çocuk: Susan Varley, Julia Jarman’nın yazdığı Sibel Özbilgiç’in çevirisini yaptığı “İki Utangaç Panda” adlı kitap tanıtılmış ve resimleriyle birlikte anlatılmıştır.

7.Minik Yetenekler: Ailelerden izin alınarak elde edilen “piyano çalan minik yeteneğimizin” videosu paylaşılmıştır.

8. Şarkı: Program konuyla ilgili “Merhaba” çocuk şarkısı ile sona ermiştir.

Bulgular

Bulgular; annelerin çocuklarının gelişimi ile ilgili televizyon programlarına ve “Çocukça” programına ilişkin görüşlerine yönelik bulgular olmak üzere iki bölümde verilmiştir.

A. Annelerin Çocuklarının Gelişimi ile İlgili Televizyon Programlarına İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular

Tablo 2. Çocuk Gelişimi ve Psikolojisiyle İlgili Bilgi Edindikleri Kaynaklara Göre Dağılımları

Bilgi Kaynakları	1.sıra	2.sıra	3. sıra	4. sıra	5.sıra	6.sıra
a- Kitap	4	11	11	10	9	6
b-Televizyon	4	5	8	12	12	10
c- İnternet	11	6	8	8	8	10
d- Doktor	12	6	10	9	8	6
e- Öğretmen	16	14	9	6	4	2
f-Yakın Çevre	4	9	5	6	10	17

Tablo 2’de annelerin çocuk gelişimi ve psikolojisi konusundaki bilgileri nereden edindiklerine dair bulgular verilmiştir. 16 anne bilgi edindiği kaynaklarda birinci sırada öğretmenleri, 14 anne ikinci sırada öğretmeni, 11 anne üçüncü sırada kitapları, 12 anne dört ve beşinci sırada televizyonu ve 17 anne de yakın çevresini ifade etmiştir.

Tablo 3. Çocuk Gelişimi ve Psikolojisine Yönelik İzledikleri Programlara Göre Dağılımları

İzlenen programlar	Frekans
Herhangi bir program izlemiyorum	15
Süper Dadı	6
Çizgi filmler	12
Uzmanların konuk olduğu tv programları	14
İnternette eğitimci programlar izliyorum	4

Tablo 3’te çocuk gelişimi ve psikolojisine yönelik izledikleri programlara yönelik bulgular verilmiştir. 15 anne herhangi bir program izlemediği belirtirken, 14 anne uzmanların konuk olduğu TV programlarını belirtmişlerdir. Dört anne ise internette eğitimci programlar izlediğini ifade etmiştir.

Tablo 4. Annelerin İzledikleri TV Programlarının Yeterliliğine İlişkin Görüşlerine Göre Dağılımları

Görüşler	Frekans
Yeterli buluyorum	11
Yeterli bulmuyorum	40

Tablo 4’te annelerin izledikleri TV programlarının yeterliliğine ilişkin görüşlerine yönelik bulgular verilmiştir. Buna göre annelerin büyük çoğunluğu TV programlarını yeterli bulmadıklarını görülmektedir.

Tablo 5. Annelerin TV Programlarında İhtiyaç Duydukları Konulara Göre Dağılımları

İhtiyaç Duyulan Konular	Frekans
Sosyal beceriler ve prososyal davranışlar	12
Problem davranışlar ve çözüm önerileri	23
Yaşa göre gelişim özellikleri	18
İhmal ve istismar	4
Çocuk Sağlığı	9

Tablo 5’te annelerin TV programlarında ihtiyaç duydukları konulara ilişkin cevaplar verilmiştir. Anneler sırasıyla, problem davranışlar ve çözüm önerileri, yaşa göre gelişim özellikleri ve sosyal beceriler ve prososyal davranışlar konusunda bilgi verecek TV programlarına ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir. Çocuk sağlığı ve ihmal istismar konuları da frekansı düşük de olsa ihtiyaç duyulan konular arasında ifade edilmiştir.

Tablo 6. Annelerin Çocuklarıyla Birlikte İzledikleri Programlara İlişkin Görüşlerine Göre Dağılımları

Çocukla birlikte izlenen programlar	Frekans
Çizgi filmler	29
Diziler	14
Yarışma programları	6
Çocuk kanallarındaki programlar	6
İzlemiyoruz	4
İnternetteki videolar	4

Tablo 6’da annelerin çocuklarıyla birlikte izledikleri programlara ilişkin bulguları verilmiştir. Buna göre anneler çocuklarıyla en çok çizgi film ve dizi izlediklerini belirtirken, en az internetteki videolardan programları izlediklerini belirtmişlerdir.

Tablo 7. Annelerin İzlenen TV Programlarının Olumlu ve Olumsuz Yanlarına İlişkin Görüşlerine Göre Dağılımları

Olumlu Yanları	Frekans
Eğitici ve Öğretici olması	22
Sosyal Gelişimi Desteklemesi	12
Dili Düzgün Kullanma ve Olumlu Model Olması	10
Öz Bakım Becerileri Kazandırması	2
Yeni Bakış Açıları Kazandırması	2
Beraber Vakit Geçirmeyi Sağlaması	9
Gelenekleri Öğretmesi	4

Olumsuz Yanları	Frekans
Olumsuz Davranış Modelleri Sunması ve Şiddet İçerikli Olması	22
Hayal Gücünü Olumsuz Etkilemesi	5
Olumsuz Yönü Olduğunu Düşünmüyorum	7
Televizyona Bağımlılık	9
Cinsel İçerikli Olması	4

Tablo 7’de annelerin izledikleri TV programlarının olumlu yanlarına ilişkin görüşleri verilmiştir. Tablo incelendiğinde annelerin en çok programların eğitici ve öğretici tarafını vurguladıkları görülmüştür. Bu görüşü sırasıyla izlenen TV programlarının sosyal gelişimi desteklemesi ve dili düzgün kullanması ve olumlu model olması cevapları takip ettiği görülmektedir. Annelerin izlenen TV programlarının olumsuz yanlarına ilişkin görüşleri incelendiğinde ise, en çok bu programların olumsuz davranış modelleri sunması ve şiddet içerikli olmasını belirttikleri görülmektedir. Annelerin bir kısmı da bu programların bağımlılık yarattığını vurgulamışlardır.

Tablo 8. Annelerin Çocuklarıyla Birlikte İzleyebilecekleri Programlar İçin Beklentilerine Göre Dağılımları

Ailelerin çocuk programları için beklentileri	Frekans
Eğitici-öğretici olması	40
Eğlenceli olması	11
Çocuğun yaşına ve gelişimine uygun olması	11
Şiddet ögesi ve cinsel içerikler içermemesi	9
Çocuk- ebeveyne birlikte hitap etmesi	8

Tablo 8’de annelerin çocuklarıyla birlikte izleyebilecekleri programlar için beklentileri verilmiştir. Annelerin büyük bir çoğunluğu bu programların eğitici ve öğretici olmasını beklediklerini belirtmişlerdir. Programların eğlenceli ve yaşına-gelişimine uygun olması belirtilen diğer beklentiler arasında yer almaktadır. Bu konuyla ilgili görüşlerini **K6**, “Genelde çocuk programları eğlenceye yönelik oluyor. Tamam bu da önemli ama eğitici ve öğretici olması daha önemli. Biz yemek yaparken, ev işleriyle uğraşırken çocuğumuz mecburen televizyon izliyor. Çoğu zaman izleme sürelerini kısıtlamaya çalışıyoruz. Günde neredeyse 4 saat izliyor. Bu nedenle, içerik önemli. Çoğu zaman bizden çok televizyon izliyor.” şeklinde belirtmiştir.

B. Annelerin “Çocukça” Programına İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular

Tablo 9. Annelerin “Çocukça” Programının İçeriğine Yönelik Görüşlerine Göre Dağılımları

Program İçeriği	Beğendim Frekans	Beğenmedim Frekans
a- Çocuk ve Aile Röportajları	44	7
b- Uzman Görüşü	50	1
c- Oyuncak Tanıtımı	46	5
d- Aileye Kitap tanıtımı	51	0
e- Çocuğa kitap tanıtımı	51	0
f- Minik yetenekler	47	4
g-Konuyla ilgili şarkı	50	1

Tablo 9’da annelerin “Çocukça” programının içeriğine yönelik görüşleri verilmiştir. Buna göre; annelerin hepsi aileye kitap tanıtımı ve çocuğa yönelik kitap tanıtımını beğendiklerini belirtirken, büyük bir çoğunluğu da sırasıyla uzman görüşü, konuyla ilgili şarkı, minik yetenekler, oyuncak tanıtımı ve çocuk-aile röportajlarını beğendiklerini ifade etmişlerdir. Oyuncak tanıtımının yapıldığı bölümde görüşme yapılan annelerden **K1**; “O kadar çok oyuncak var ki, bazen çocuğumun yaratıcılığını geliştirmek için hangisinin uygun olduğuna karar veremiyorum, çoğu da sağlıksız oluyor. Bu programın en çok sevdiğim yanı evimizde bulunan basit malzemelerle, sağlıklı ve çocuklarımızın yaratıcılığını geliştirecek oyuncaklar yapılabileceğini görmek oldu.” şeklinde ifade de bulunmuştur. **K5** ise uzman görüşleri ile ilgili olarak; *Çocuk gelişimi alanında uzman kişilerin görüşleri benim için çok faydalı oldu*, **K21** ise konuyla ilgili şarkı ile ilgili olarak “*şarkıyı çok sevdim, çocuğum sürekli şarkıyı tekrar tekrar dinlemek istedi*”, **K29** ise çocuğa kitap tanıtımı ile ilgili olarak “*Çocuğum hikayeyi yatmadan önce tekrar bakabilir miyiz? diye sordu*” şeklinde görüş bildirmişlerdir.

Tablo 10. Annelerin “Çocukça” Programının İçeriğinde Değiştirilmesini İstedikleri Alanlara Göre Dağılımları

Değiştirilmesi İstenen İçerik Alanları	Frekans
a- Çocuk ve Aile Röportajları	11
b- Uzman Görüşü	3
c- Oyuncak Tanıtımı	2
d- Aileye Kitap tanıtımı	-
e- Çocuğa kitap tanıtımı	-
f- Minik yetenekler	1
g-Konuyla ilgili şarkı	1
Değiştirilmesi istediğim bir şey yok	35

Tablo 10’da annelerin “Çocukça” programının içeriğinde değiştirilmesini istediklerini alanlara ilişkin görüşleri verilmiştir. Buna göre annelerin büyük çoğunluğu değiştirilmesini istediği bir alan bulunmadığını ifade ederken en fazla değiştirilmesi istenilen alanların başında çocuk ve aile röportajlarının olduğu görülmektedir.

Tablo 11. Annelerin “Çocukça” Programın Kendilerine Katkılarına İlişkin Görüşlerine Göre Dağılımları

Programın Katkıları	Frekans
Çocuk Gelişimi ve Çocukla İletişim konularında bilgi edindim	35
Hatalarımı görmemi sağladı	10
Çocuğumla kaliteli vakit geçirdik	7
Ailelerin farklı görüşlerini uygulamalarını gördüm	4

Tablo 11’de annelerin “Çocukça” programının kendilerine katkılarına ilişkin görüşleri verilmiştir. Annelerin büyük çoğunluğu çocuk gelişimi ve çocukla iletişim konularında bilgi edindiklerini belirtirken, hatalarını görmelerini, çocuğuyla kaliteli zaman geçirmesini ve ailelerin farklı uygulamalarını görmelerini sağladığı da programın katkıları olarak belirtilmiştir. “Çocuk gelişimi ve çocukla iletişim konularında program size bilgi verdi mi?” sorusuna **(K33)**; *Programda yer alan olumlu ve olumsuz skeçleri izledikten sonra çocuğumla iletişim kurarken bazı konularda yanlışlık yaptığımı gördüm. Özellikle skeçte yer alan anne ve babanın sürekli telefonla oynaması ve çocuğuna ilgisiz davranması dikkatimi çekti. Şunu da eklemem gerekiyor, bazen anneleri görüyorum, çocuğuna telefonu vermiş ve sürekli çocuk telefonla oynuyor. Bu konulara da programda yer verilebilir* şeklinde yanıt vermiştir.

Tablo 12. Annelerin “Çocukça” Programının Yayınlanmasını İstedikleri Gün ve Saatlere İlişkin Önerilerine Göre Dağılımları

Yayınlanması İstenilen Gün ve Saat	Frekans
Hafta içi	
Sabah	7
Öğleden sonra	16
Akşam	4
Hafta sonu	
Sabah	9
Öğleden sonra	7
Akşam	5

Tablo 12’de annelerin “Çocukça” programının yayınlanmasını istedikleri gün ve saatlere ilişkin önerileri verilmiştir. Buna göre annelerin çoğunluğu hafta içi öğleden sonra yayınlanmasına yönelik görüş belirtmişlerdir. Bu konuda **K4** *“Hafta sonu çocuğumla beraber gezmeye gidiyorum. Hafta içi öğleden sonra yayınlansa daha iyi olur”* şeklinde yanıt vermiştir.

Tablo 13. Annelerin “Çocukça” Programına İlişkin Genel Değerlendirme Puanlarına Göre Dağılımları

Değerlendirme Puanları	Frekans
1-2	-
3-4	-
5-6	2
7-8	10
9-10	39

Tablo 13’te annelerin “Çocukça” programına ilişkin genel değerlendirme puanları verilmiştir. Annelerin büyük çoğunluğunun “Çocukça” programı için 9-10 puan verdikleri görülmektedir. Annelerin bir kısmı da program için 7-8 puan verirken, çok azı 5-6 puan vermiştir. Ayrıca programı izleyen anneler, işlenen konuların çeşitlendirilmesine yönelik öneriler getirmişlerdir.

Tartışma

Araştırma kapsamında hazırlanan “Çocukça” programı sekiz bölüm olarak çekilmiştir. Her bir bölüm Skeç (5 dk), uzman Görüşü (10 dk), bebeğimizle oynayalım (5 dk), kitap tanıtımı (5 dk) ve Minik yetenekler (5 dk) olmak üzere beş alt alandan oluşmuştur. Daha sonra, hazırlanan program annelere izletilmiş ve programla ilgili görüşleri alınmıştır.

Bu bulgular doğrultusunda; “Çocukça” televizyon programını izleyen annelerle yapılan görüşme sonucunda annelerin çocuk gelişimi ve psikolojisi konusundaki bilgileri çoğunlukla öğretmenler, doktor, internetten, televizyon, kitap ve yakın çevreden edindiklerini belirtmişlerdir. Sonuçlarda annelerin bilgi kaynağı olarak televizyon da yer almaktadır. Ancak, çok az anne televizyonu bilgi kaynağı olarak görmektedir. Bu da, televizyon programlarının çocuk gelişimi ve psikoloji konularına fazla yer verilmediğini düşündürmektedir. Bu sonuçtan yola çıkarak araştırma kapsamındaki televizyon programının bu ihtiyacı karşılamaya yönelik uygun bir çalışma olduğu söylenebilir.

Annelerin çocuk gelişimi ve psikolojisine yönelik izledikleri programlara yönelik bulguların sonuçları incelendiğinde, çoğunluğunun uzmanların konuk olduğu TV programlarını izledikleri bulunmuştur. Ayrıca, annelerin büyük çoğunluğu TV programlarını yeterli bulmadıklarını belirtmişlerdir. Günümüzde çocuk gelişimiyle ilgili konuların diğer programların içine kısa bir bölüm olarak yerleştirildiğini düşündürmektedir. Ancak, sadece bu konuya yönelik bir içeriğe sahip programların çok az olduğu söylenebilir.

Annelerin TV programlarında ihtiyaç duydukları konulara ilişkin sonuçlar incelendiğinde, çoğunluğu problem davranışlar ve çözüm önerileri, yaşa göre gelişim özellikleri ve sosyal beceriler ve prososyal davranışlar konusunda bilgi verecek TV programlarına ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir. Televizyondaki popüler bir komedi ele alınarak sekiz yaş ve üstü çocuklarla bir çalışma yapılmış ve çocuklar ana karakterin sosyal beceri eksikliklerinin nedenleri üzerinde konuşmuşlardır. Çalışma sonucunda, her ebeveyn çocuklarıyla konuşmak için, programlardaki karakterlerin, ortaya çıktıkça durumların veya olayların sonucunda nasıl hissediyor olabileceğiyle ilgili televizyon izleme işlevinden yararlanılmalıdır şeklinde öneride bulunulmuştur (Strom ve Strom, 2010). Yapılan araştırmada, özellikle aileler televizyon programlarından ihtiyaç duydukları konulardan biri olan problem davranışlar ve sosyal becerileri

vurgulamışlardır. Böylece, hazırlanan “Çocukça” programında annelerin belirttiği sosyal beceriler konusu ele alınmıştır. Çocukça televizyon programının içeriğinde özellikle skeçler yoluyla problem davranışlar ve sosyal becerilere yer vererek ailelerin çocuklarıyla üzerinde konuşabilecekleri süreçler ortaya çıkmıştır.

Anneler çocuklarıyla en çok çizgi film ve dizi izlediklerini belirtmişlerdir. Yapılan araştırmalarda, televizyonda en çok çocukların dikkatini çeken program türünün çizgi filmler olduğu tespit edilmiştir (Aşçı, 2006; Altınkılıç, 2014; Başal, 1999; Can, 1995). Bu sonuç araştırma bulgularını destekler niteliktedir.

Anneler izlenen TV programlarının olumlu yanlarından eğitici ve öğretici tarafını vurgularken, olumsuz yanlarında ise programların olumsuz davranış modelleri sunması ve şiddet içerikli olmasını vurgulamışlardır. Ayrıca, annelerin çocuklarıyla birlikte izleyebilecekleri programlar ile ilgili beklentileri eğitici ve öğretici olmasıdır. Televizyonun çocuklar üzerinde olumlu katkı veya olumsuz etki yaratmasında anne-baba önemli rol oynamaktadır. Anne –babaların çocukların seyrettikleri programlar ve televizyon karşısında geçirdikleri zaman konusundaki rollerinin daha fazla farkında olmaları gerekmektedir. Erken çocukluk döneminde kazanılan televizyon izleme alışkanlığının sonraki yıllarda devam etmektedir. Çocukların yaşları arttıkça izledikleri televizyon programının düzeyleri de değişmektedir. Okul öncesi dönemdeki çocuklar için daha çok eğitici programlar ve çizgi filmler hazırlanmaktadır. Eğitimsel amaçla hazırlanmış programlar okul öncesi çocukların daha fazla ilgisini çekmektedir (Güngör, 2014; Aral, Ceylan ve Bıçakçı, 2011). Ailelerin de programların genellikle eğitici ve öğretici yönünü vurguladıkları görülmüştür. Birçok araştırmacı televizyonun çocuk izleyicilerin tutum ve davranışları üzerindeki etkisiyle ilgilenmiştir. Çoğu çalışma televizyonun şiddet ve anti sosyal davranışlar üzerindeki etkisine odaklanmıştır (Güngör, 2014; Aral, Bıçakçı ve Ceylan, 2011). Çocukların maruz kaldığı televizyondaki şiddet olaylarının hakkında şaşırtıcı istatistikler rapor edilmiştir. İzleyicilerin, izledikleri her üç programın ikisinde şiddet görmesi olasıdır. Günde 2 ila 4 saatlik bir zaman geçirdiklerini varsayarsak, çocuklar ilkokulu bitirdikten sonra, 8.000 cinayet ve 100.000 diğer şiddet eylemi görmüş olacaklardır (Smith vd., 2002). Ayrıca, çocukluk ve ergenlik döneminde aşırı televizyon izleme, erken erişkinlik döneminde antisosyal davranış ve davranış sorunlarına neden olabilmektedir. Özellikle film kahramanları, çeşitli davranışlarıyla çocuktaki saldırganlık dürtülerini harekete geçirebilmekte ve onu saldırgan yapabilmektedir. Olumsuz uyarımları içeren televizyon programları çocuğu saldırganlığa iten çeşitli etkenlerden en güçlüsü olarak nitelendirilebilir (Bekar ve Arıkan 2017; Aktaş ve Öztekin, 2008). Ailelerde özellikle televizyonun olumsuz yanlarında şiddet içerikli programları vurgulamışlardır. Bu nedenle, çocuğun televizyon izleme tercihleri ve süresinin ailesi tarafından denetlenmesi oldukça önem taşımaktadır.

Annelerin “Çocukça” programının içeriğine yönelik görüşleriyle ilgili sonuçlar incelendiğinde, annelerin hepsi aileye ve çocuğa yönelik kitap tanıtımını beğendiklerini belirtirken, büyük bir çoğunluğu da sırasıyla uzman görüşü, konuyla ilgili şarkı, minik yetenekler, oyuncak tanıtımı ve çocuk-aile röportajlarını beğendiklerini ifade etmişlerdir. Bu sonuca göre, annelerin büyük bir çoğunluğunun programın içeriğini yeterli buldukları söylenebilir. Buckingham ve Sefton-Green (1997), geleneksel okuryazarlık kavramlarının tersine, artık eğitici medyanın erken okuryazarlığı destekleyerek çocukların öğrenmeyle ilgili motivasyonunu arttırdığını belirtmiştir. Bu

sonuçta, artık eğitici ve öğretici programların daha sistemli planlanması gerçeğini vurgulamaktadır. Özellikle çocuklarda erken okuryazarlık eğitimi için çok önemli olan doğru kitaplarla tanışmaları adına, ailelerin hepsinin kitap tanıtımlarını beğendiklerini vurgulamaları önemli bir göstergedir.

Annelerin “Çocukça” programının içeriğinde değiştirilmesini istedikleri alanlara ilişkin sonuçlar incelendiğinde, büyük çoğunluğu değiştirilmesini istediği bir alan bulunmadığını ifade ederken en fazla değiştirilmesi istenilen alanların başında çocuk ve aile röportajları olduğunu belirtmişlerdir. Aileler genellikle beklenti içinde oldukları programın eğitici ve öğretici yönünü vurguladıkları için, programın ailelerle röportaj bölümü var olan bilgilerin tekrarı gibi gelmiş olabileceği düşünülebilir.

Annelerin “Çocukça” programının kendilerine katkılarına ilişkin sonuçlar incelendiğinde, annelerin büyük çoğunluğu çocuk gelişimi ve çocukla iletişim konularında bilgi edindikleri belirtirken, hatalarını görmelerini, çocuğuyla kaliteli zaman geçirmesini ve ailelerin farklı uygulamalarını görmelerini sağladığı da programın katkıları olarak belirtilmiştir. Bu sonuç, hazırlanan “Çocukça” programının ailelere yönelik kazandırmak istediği hedefi gerçekleştirdiği söylenebilir. Bazı araştırmalar, televizyonun çocukların merak duygularına, hayal gücü ve yaratıcılığına, sözel yetenekleri ve bilişsel gelişimine olan olumsuz etkisine vurgu yapmaktadır. Harrison ve Williams (1986), televizyonun ilk kez tanıtıldığı bir kasabadaki çocukların başlangıçta daha yüksek yaratıcılık puanları aldıklarını, ancak iki yıl sonra televizyonla büyüyen çocuklara benzer puanlar aldıklarını bulmuşlardır (Van Evra, 2004). Aileler, özellikle “Çocukça” programının çocuklarıyla daha kaliteli ve farklı aktivitelerde bulunmaları adına faydalı olduğunu belirtmeleri çocuklarıyla televizyon dışında kaliteli zaman geçirme fırsatı yaratacağını düşündürebilir.

Annelerin “Çocukça” programının yayınlanmasını istedikleri gün ve saatlere ilişkin sonuçlar incelendiğinde çoğunluğunun hafta içi öğleden sonra yayınlanmasına yönelik görüş bildirdiği görülmüştür. Görüşme yapılan kişilerin çoğunluğunun programın hafta içi yayınlanmasını istemelerinin nedeni ise görüşülen kişilerin çalışmıyor olmasından dolayı olabilir. Çünkü çoğunlukla sabahları ev işi ile ilgilenmelerine ve çocukları ile birlikte izlemek istedikleri görüşüne bağlanabilir. Televizyonun zararlı etkilerinin azaltılabilmesi için anne ve babanın çocukla ilişkilerinin iyi olmasının yanında, zaman zaman programları da çocuklarla beraber seyretmesi gerekmektedir. Hatta ebeveynlerin çocuğa izledikleri içerikler hakkında sorular sormaları, çocukların sorularına cevap vermeleri, televizyondan gönderilen mesajları iyi yorumlayabilmeleri için onlara yardımcı olmaları gerekmektedir. Aksi takdirde olumsuz sonuçlar ortaya çıkabilmekte ve çocukların gelişim döneminde telafisi olmayan sonuçlar oluşabilmektedir (Kırık, 2013).

Annelerin “Çocukça” programına ilişkin genel değerlendirme puanlarının sonuçları incelendiğinde, büyük çoğunluğunun “Çocukça” programı için 9-10 puan verdikleri görülmektedir. Bu sonuç, annelerin çocukça programını beğendiklerini, çocuk gelişimi ve eğitimi açısından beklentilerini karşıladığını göstermektedir.

Sonuç ve Öneriler

Araştırmanın sonucuna bakıldığında; televizyonun annelerin ve çocukların günlük yaşamlarında önemli bir yere sahip olduğu yadsınamaz bir gerçek olarak karşımıza çıkmaktadır. Anneler televizyonu bilgi alma aracı olarak görmelerinin yanı sıra çocukların zaman geçireceği önemli bir kitle iletişim aracı olarak da görmektedirler. Çalışmada öncelikli olarak annelere günümüzde yayınlanan çocuk programlarının eksiklikleri ve programlardan beklentileri konusunda sorular sorulmuş ve önerileri değerlendirilmiştir. Değerlendirme sonucunda ortaya çıkan sonuç yayınlanan programların annelerin beklentilerini karşılamadığı yönünde olmuştur. Bu bağlamda “Çocukça” programının yapımına başlamadan önce annelerin bildirdiği görüşler önemli olmuştur. Sonrasında “Çocukça” programı hazırlanmış, annelere izletilmiş ve çocuk gelişimi anlamında annelerin görüşleri değerlendirilmiştir. Günümüzde teknolojinin gelişmesiyle birlikte televizyon ürünlerinin yapımından dağıtımına kadar çok fazla değişiklik ve yenilik olmuştur. Yaşanan teknolojik gelişmeler televizyon teknolojisini geliştirirken, izleyicilerin televizyondan beklentilerini de değiştirmiştir. Ancak, bu değişim ve dönüşüm sürecinde çocuk programlarına baktığımızda, yıllar önce yapılan programların içeriklerinin biraz güncellenerek yeniden izleyiciye sunulduğu görülmektedir. Bu bağlamda çocuğun gelişimini desteklemeye yönelik olarak hazırlanan “Çocukça” programının televizyon programları hakkında görüşülen kişilerin söylediği gibi çocuk programlarının annelerin ve çocukların beklentilerini karşılamada önemli eksiklikleri olduğu fark edilmiştir. Bunun için de uzman bir ekip tarafından izleyicilerin beklentilerini karşılamak adına “Çocukça” adlı televizyon programı yapılmış ve izleyiciler tarafından nasıl algılandığı değerlendirilmiştir. Annelerin “Çocukça” programına ilişkin genel değerlendirme sonuçları incelendiğinde, annelerin Çocukça programını beğendikleri, çocuk gelişimi ve eğitimi açısından beklentilerini karşıladığını göstermektedir.

Televizyonun çocuklar üzerindeki olumsuz etkilerini azaltabilmek ve onların sağlıklı gelişimini desteklemek için çeşitli disiplinlerden uzman profesyoneller tarafından hazırlanmış eğitici televizyon programlarına ihtiyaç duyulmaktadır. Ancak bu şekilde, aileler çocuklarının gelişimlerini desteklemek adına televizyonu da doğru bilgi kaynağı olarak kullanabilirler.

Kaynakça

- Aral, N., Ceylan, R., ve Bıçakçı, M. Y. (2011). Çocukların televizyon seyretme alışkanlıklarının yaş ve cinsiyete göre incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(2), 489-498.
- Aral, N., Bıçakçı, M. ve Ceylan, R. (2011). Televizyon Seyretme Süresinin Saldırganlıktaki Etkilerinin Cinsiyet ve Sosyo-Ekonomik Düzeye Göre İncelenmesi, 1. *Türkiye Çocuk Hakları Kongresi Yetişkin Bildirileri Kitabı-2*, 375-383.
- Aktaş, H., Öztekin, S. (2008). Televizyon ve çocuk televizyonun çocuklar üzerindeki etkisi ve baby TV. İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi 4. Uluslararası Çocuk Ve İletişim Kongresi & 4. Uluslararası Çocuk Filmleri Festivali & Kongresi. 22-24 Ekim 2007. İstanbul: Lazer Ofset.
- Altınkılıç, Z., Özkan, H.(2014).Televizyon izlemenin 1-6 yaş çocuk sağlığı üzerindeki etkilerine yönelik annelerin tutum ve davranışlarının belirlenmesi. *İzmir Dr. Behçet Uz Çocuk Hastanesi Dergisi*, 4(3):186-194.
- Altınkılıç, Z. (2014). Televizyon izlemenin 1-6 yaş çocuk sağlığı üzerindeki etkilerine yönelik annelerin tutum ve davranışlarının belirlenmesi, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Aşçı, E.(2006). Televizyondaki çizgi ve animasyon karakterlerin farklı yerleşim yerlerinde yaşayan çocukların tüketici davranışlarına etkisinin incelenmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Başal H. A. (1999). 3-6 yaş çocukların günlük yaşamlarında televizyon ve televizyon ile ilgili ana-baba görüşleri. İletişim Ortamlarında Çocuk Birey Sempozyumu Bildiriler Kitabı. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi
- Bekar, P., Arıkan, D. (2017). Çocukların televizyon izleme durumlarının davranış problemlerine etkisi. *Türkiye Klinikleri Hemşirelik Bilimleri Dergisi*, 9(3):185-192.
- Belviranlı S., Ceritoğlu K., Bilgin Ç., Bayraktar F., Bulut H., Vaizoğlu S.A.(2008). Annelerin televizyon izleme konusundaki davranışları ve akıllı işaretler. *TAF Preventive Medicine Bulletin*,7(3):191-198.
- Buckingham, D., Sefton-Green J. (1997).Multimedia education: Media literacy in the age of digital culture. In *Media literacy in the information age: Current perspectives*, R. Kubey (Ed.), 285–305. New Brunswick, NJ: Transaction.
- Can, A. (1995). Okul öncesi çocuklara yönelik televizyon programları içinde çizgi filmlerin çocukların gelişimine ve iletişiminde etkileri, Yayınlanmamış doktora tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Crawford, M.J., Weber, B. (2017). Her gün erken müdahale küçük çocuklar ve ailelerine yönelik günlük rutinelere yerleştirilmiş etkinlikler. Özlem Gözün Kahraman, Şehnaz Ceylan, Müdriye Yıldız Bıçakçı (Çev. Ed.) Ankara, Türkiye: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Dalbesio-Johnholtz, J.A. (2007).Television and Children: Developmentally Harmful or Educationally Beneficial? *The Graduate School University of Wisconsin-Stout*, 9.
- Ergeç, N.E, (2008). Televizyonlardaki çocuk programlarının eğlence ve eğitim kapsamında değerlendirilmesi. İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi 4. Uluslararası Çocuk Ve İletişim Kongresi & 4. Uluslararası Çocuk Filmleri Festivali & Kongresi. 22-24 Ekim 2007. İstanbul: Lazer Ofset.
- Güngör, M. (2014). Okulöncesi dönem çocuklarının televizyon izleme alışkanlıkları ve anne baba tutumları. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(28), 199-216.
- Karadoğan Doruk, E., Akım, F. (2008). Orta çocukluk ve ergenliğin ilk döneminde televizyonun çocukların bilişsel ve sosyal gelişimine etkisi: acemi cadı dizisi. İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi 4. Uluslararası Çocuk Ve İletişim Kongresi & 4. Uluslararası Çocuk Filmleri Festivali & Kongresi. 22-24 Ekim 2007. İstanbul: Lazer Ofset.
- Kaya Balkan, İ. (2011). Okulöncesi çocuk ve medya. İçinde M. Ormanlıoğlu Uluğ, G. Karadeniz (Ed.), *Okul Öncesi Çocuk ve...*, Ankara: Türkiye: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kılıç, Ş. (2017). Çocuk ruh sağlığına etki eden faktörler: anne babalık davranışları, kardeş ve akran ilişkileri, televizyon ve bilgisayar. İçinde A Güngör Aytaç (Ed.), *Ruh Sağlığı*, Ankara, Türkiye: Hedef Yayıncılık.(<http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=18627>)
- Kırık, A.M. (2013). Televizyonun gelişim çağı çocukları üzerindeki olumsuz etkileri ve ebeveynlerin kontrol sorunu. *21. Yüzyılda Eğitim Ve Toplum Eğitim Bilimleri ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(4).

Kırkorian, H.L., Vartella, E.A., Anderson, Dr. (2008). Media and young children's learning. *The Future of Children*, 18(1). 39-61.

Özdemir, M. (2010). Nitel veri analizi: sosyal bilimlerde yöntembilim sorunsalı üzerine bir çalışma. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*,11(1).

Smith, S. L., Nathanson, A. I., Wilson, B.J. (2002). Prime-time television: Assessing violence during the most popular viewing hours. *Journal of Communication*, 52(1), 84-111.

Strom, P.S., Strom, R.D. (2010). Parenting young children: Exploring the Internet, television, play, and reading. USA: IAP.

Thakkar, R.R.,Garrison, M.M., Christakis D.A. (2006). Systematic review for the effects of television viewing by infants and preschoolers. *Pediatrics*, 118: 2025-31.

Van Evra, J. (2004). Television and child development. London,UK: T aylor&Francis.

Yalçın S.S., Tuğrul B., Naçar N., Tuncer M., Yurdakök K. (2002). Factors that affect television viewing time in preschool and primary school children. *Pediatrics International*, 44: 622-627.

Yıldırım, A., Şimşek, H. (2008). Nitel araştırma yöntemleri.(7. Baskı). Ankara,Türkiye: Seçkin Yayıncılık.

Zolten, K.M.A., Long, N. (2006). Children and television. University of Arkansas for Medical Sciences, 1-4.

Extended Abstract

Introduction

The role of the family is important in the personality development and positive behavior acquirement of the child and in raising the child as a mentally and physically healthy and self-sufficient individual who is beneficial to himself and to the world in which he lives in. In our rapidly developing world, the point of view of the societies to the family and the child is changing with the developments in the science and technology. The opinion that the families should become distant from the traditional attitudes about raising child is unequivocally accepted. In addition to this, the families also need more assistance about knowing their children, supporting the development of their children and developing positive emotions related to motherhood-fatherhood. In the recent years, in the world, the importance of the family education has been comprehended more and the relevant studies carried out have been started to be focused on. Programs are organized by various institutions in a planned and systematic manner for the families on the issues such as child development, child education, elimination of the negative behaviors, raising the awareness of the family in relation to raising a child and developing positive attitude to the child. These programs are prepared and submitted within a framework that can meet the needs, demands and problems of the family members. Especially, the radio and television programs have an important place among these programs. The communication means technology is given a determinative role superior than the conditions and superior than the society in the determination of the public consciousness. This superiority and decisiveness given to the communication means technology in raising, transferring and extending the public consciousness. Especially, the positive effects of television together with the TV programs which are controlled, effective and nonviolent for the child can be mentioned as well as television might have negative results. The educational television programs are the programs planned in line with the educational targets such as getting social skills adopted and directing to the academy. These programs can provide positive contributions to the development of the child. The quality and effectiveness of the television programs play a determinative role at this point. When it is considered that the educational television programs have positive effects on the child and the families, it is aimed

to support an educational television program for the families and the children and their development together with the education program through which the families can obtain information about the child development and which the children will find something related to themselves. Aim "Cocukca" television program was prepared for the families to support the social skills of their children and the opinions of the families about the program were examined.

Method

In the research, interview method from the Qualitative research methods was used (Yıldırım and Şimsek, 2008). The mothers who watched "Cocukca" television program for 8 weeks constituted the study group. The program was prepared under the guidance of 26 students receiving the "Child and Television Programs" course included in the Child development 3rd class program and the academic member executing the course. The program was completed within approximately 6 months. "Cocukca" television program was broadcasted as 8 episodes for 30 minutes once a week in Karabuk University 3 Nisan TV in 2016 and Karabuk BRT TV in 2017. The questions for the content of the program, which had been previously prepared, were applied by one on one interview. Afterwards, the answers of the families were examined and tabulated. The mothers with whom the interview was made were given codes from K1 to K51. This information was supported with the family statements selected representatively. The descriptive analysis is a qualitative data analysis type that includes summary and interpretation of the data obtained with various data collection techniques according to the pre-defined themes. In this analysis type, the researcher may frequently set forth direct citations for the purpose of being able to reflect the opinions of the individuals with whom the researcher made interview or who the researcher observed conspicuously (Ozdemir, 2010).

Result and Conclusion

As a result of the interview made with the mothers watching "Cocukca" television program in line with these findings, the mothers stated that they acquired the information about the child development and psychology mostly from teachers, doctors, internet, television, books and close surrounding. The results include also the television as the information source of the mothers. When the results of the findings for the programs which the mothers watch for the child development and psychology were examined, it was found that most of the mothers watch the TV programs in which the specialists were the guests. Furthermore, the majority of the mothers stated that they do not consider the TV programs sufficient. When the results regarding the subjects which the mothers need in the TV programs were examined, the most of the mothers stated that they need the TV programs which will give information about the problematic behaviors and solution offers, the development characteristics by the age, the social skills and the pro-social behaviors. The mothers stated that they watch mostly cartoons and series with their children. While the mothers emphasized the educational and instructional side of the positive aspects of the TV programs, they emphasized that the programs present negative behavior models and are violent in terms of the negative aspects of the TV programs. Furthermore, the mothers' expectations related to the programs which they can watch with their children is that the programs are educational and instructional. When the results related to the opinions of the mothers for the content of "Cocukca" program were examined, whereas all of the mothers stated that they appreciate the book introduction for the family and the child, the majority of the mothers expressed that they appreciate the expert opinion, subject-related song, small talents, toy introduction and child-family interviews. According to this result, it can be said that the majority of the mothers consider the content of the program sufficient. When the results regarding the fields the change of which the mothers

request within the content of "Cocukca" program were examined, while the majority of the mothers expressed that there is no field the change of which they request, they stated that the main fields the change of which they request at most are the child and family interviews. When the results regarding the contributions of "Cocukca" program to themselves were examined, whereas the majority of the mothers stated that they obtain information about the child development and the communication with the child, that it ensures that they understand their mistakes, they spend high quality time with their children and they understand the different applications of the families was specified as the contributions of the program. When the results regarding the days and times when the mothers request that "Cocukca" program is broadcasted were examined, it was seen that most of the mothers notified opinion for the program to be broadcasted in the afternoon within the week. When the results of the general evaluation scores of the mothers regarding "Cocukca" program were examined, it is seen that the majority of the mothers give 9-10 scores for "Cocukca" program. This result shows that the mothers appreciate the "Cocukca" program and it meets their expectations in terms of the child development and education. Conclusion: When the results of the general evaluation of the mothers regarding "Cocukca" program were examined, it is seen that the mothers appreciate "Cocukca" program and it meets their expectations in terms of the child development and education. In order to be able to reduce the negative effects of the television on the children and support their health development, the educational television programs prepared by the expert professionals from various disciplines are needed. However, in this way, the families can use the television as a more accurate information source in order to support the development of their children.